

Het bestuur van de VLG wil u graag periodiek op de hoogte houden van de activiteiten en nieuwsberichten van de vereniging. Met de VLG-Nieuwsbrief willen we aandacht besteden aan verenigingsnieuws, aan recent verschenen publicaties, nieuws vanuit het wetenschapsgebied, aan evenementen, tentoonstellingen en lezingen/symposia, en aan berichten van zusterverenigingen. We nodigen ieder van harte uit om gebruik te maken van de mogelijkheid om via deze Nieuwsbrief en de website aandacht te vragen voor (de stand van zaken betreffende) hun onderzoek en te attenderen op zaken die interessant zijn voor de leden van de VLG.

Vooraf

Het belangrijkste in deze nieuwsbrief is de informatie over onze jaarlijkse najaarsexcursie en een extra najaarsbijeenkomst. De najaarsexcursie is dit keer op 17 oktober naar het Utrechtse Kromme Rijngebied/Lingegebied.

Daarnaast heeft het bestuur ook nog in samenwerking met het IISG een studiemiddag georganiseerd op 12 november over HISGIS en rurale geschiedenis.

Verder vindt u in deze nieuwsbrief berichten uit het wetenschapsveld (het studiejaar is duidelijk weer begonnen) en korte signalementen van publicaties.

Ditmaal is er geen VLG-Forum bijdrage.

Inhoudsopgave Nieuwsbrief no.11

- Verenigingsnieuws p. 2
 - Excursie naar Utrechtse Kromme Rijngebied / Lingegebied p. 2
 - Studiemiddag: HISGIS en rurale geschiedenis p. 3
 - Pim Kooijprijs 2025 p. 5
 - Over de website VLG p. 5
- Berichten
 - Food and Agricultural History Network p. 6
 - ICAG-seminaries p. 7
 - Nieuws vanuit het wetenschapsgebied p. 8
- Apparaat voor Groene Geschiedenis
 - Nederland 11
 - Buitenland en algemeen 18
 - Websites 23
- Over deze VLG-Nieuwsbrief 25

Verenigingsnieuws

Najaarsexcursie naar Utrechtse Kromme Rijngebied/Lingegebied. Landbouw en Landschap. Griendcultuur, tabaksteelt, nederzettingsontwikkeling. Lezingen en rondrit

Vrijdag 17 oktober 2025, Station Driebergen-Zeist, 10.00-17.30

De VLG-najaarsuitstap van **vrijdag 17 oktober 2025** belooft een inspirerende en veelzijdige dag te worden. Dit jaar trekken we naar het **Kromme Rijngebied** en het **Lingegebied**, twee landschappen met een rijke cultuurhistorie en een fascinerend verleden. Onder begeleiding van drie ervaren experts ontdekken we hoe de natuur, het landschap en de bewoning zich door de eeuwen heen hebben ontwikkeld. **Berco Hoegen** neemt ons mee in de wereld van de griendcultuur, **Ben Groeneveld** vertelt ons alles over de tabaksteelt en haar betekenis voor de regio, en **Ad van Bemmelen** schetst hoe de nederzettingsontwikkeling in dit gebied door de tijd heen is verlopen.

We vertrekken om **10.00 uur** vanaf **station Driebergen-Zeist**, waar een comfortabele touringcar van Kassing Tours ons opwacht. De ochtend start met een bezoek aan het terrein van Staatsbosbeheer bij **Deil**, waar Berco Hoegen samen met een medewerker van Staatsbosbeheer toelichting geeft over de verdwenen griendcultuur en de rol die deze in het landschap heeft gespeeld. Daarna reizen we verder naar **Rhenen**, waar we in De Koning van Denemarken zullen genieten van een gezamenlijke lunch.

In de middag staat het **Tabaksteeltmuseum** in **Amerongen** op het programma. Omdat het museum klein van opzet is, verdelen we de groep in tweeën. Terwijl de ene helft het museum bezoekt, geeft **Ben Groeneveld** in de naastgelegen Napoleonschuur een presentatie over de geschiedenis van de tabakscultuur in de regio. Daarna volgt een lezing door **Ad van Bemmelen** over de nederzettingsontwikkeling in het Kromme Rijngebied. Dankzij deze afwisseling krijgt u een veelzijdig en verdiepend beeld van het landschap en zijn geschiedenis.

We sluiten de dag af met een rondrit langs de **Langbroekerweg** richting **Wijk bij Duurstede**, waarna we via **Cothen** en **Werkhoven** het stroomgebied van de Kromme Rijn volgen. Onderweg zien we hoe het landschap zich heeft gevormd en hoe menselijke activiteit het gebied door de eeuwen heen heeft beïnvloed. Een gezellige afsluitende borrel wordt voorzien in Het Wapen van Werkhoven in **Werkhoven**. Rond **17.30 uur** verwachten we terug te keren bij **station Driebergen-Zeist**.

Deelname aan deze excursie biedt u de kans om samen met collega-leden een uniek stukje cultuurhistorie te ontdekken, bijzondere plekken te bezoeken en rechtstreeks in gesprek te gaan met experts die het gebied door en door kennen.

Deelnameprijs

€50,00 (inclusief busvervoer, lunch en andere consumpties, entree Tabaksteelmuseum). Het verschuldigde excursiebedrag dient uiterlijk 10 oktober overgemaakt te worden naar het rekeningnummer van de Vereniging voor Landbouwgeschiedenis: NL 43 INGB 0001 1786 69, onder vermelding van uw naam en "najaarsexcursie 2025".

Tijdsschema

10.00

Vertrek per touringcar | Station Driebergen-Zeist

10.45

Bezoek Staatsbosbeheer en toelichting griendcultuur | Deil (SBB-terrein)

12.30

Lunchpauze | Rhenen

13.30

Bezoek Tabaksteelmuseum + presentaties | Amerongen

15.30

Rondrit langs Kromme Rijn via Langbroekerweg, Wijk bij Duurstede en Cothen, afscheidsborrel in Werkhoven of Wijk bij Duurstede

17.30

Verwachte terugkomst | Station Driebergen-Zeist

Registratie via dit [internet-formulier](#) is verplicht vóór 10 oktober a.s.

De bus is berekend op 50 personen. Leden van de VLG hebben voorrang, maar ook eventuele introducés/niet-leden zijn welkom zolang de bus nog niet compleet bezet is met verenigingsleden.

Mocht u met registratie via dit formulier problemen ondervinden, dan gelieve u contact op te nemen met de secretaris Remi van Schaik: secretariaat.vlg@gmail.com.

***Extra activiteit in het najaar. Studiemiddag op 12 november, vanaf 13.00 uur
HisGIS 1832: verbeterde opzet, voortgang, en betekenis voor de rurale
geschiedenis***

***Studiemiddag op 12 november bij het IISG in Amsterdam, georganiseerd door het
Humanities Cluster van de KNAW en de Vereniging voor Landbouwgeschiedenis.***

Deze studiemiddag kan ook online bijgewoond worden. Details hierover worden op de website van het IISG bekend gemaakt.

Het kort na 2000 in Friesland begonnen HisGIS.nl biedt een digitale infrastructuur voor vele vormen van onderzoek naar het historische landschap en de gebouwde omgeving. De basis wordt gevormd door de kaarten en tabellen van het Napoleontische kadaster van circa 1832, dat bedoeld was om er een eerlijk systeem van grond- en gebouwenbelasting op te kunnen baseren. Het is daarom samengesteld uit drie elementen die samen een ondeelbaar geheel vormen: een precieze opmeting van percelen (weergegeven op kaarten), de registratie van eigenaren en landgebruik (in tabellen), en een complex waarderingssysteem per type percelen (vastgelegd in gemeentelijke rapporten). Bij elkaar gaat het om de digitale ontsluiting van ruim 3 miljoen percelen met bijbehorende gegevens.

Het HisGIS-platform kent sinds zijn start een provinciale opzet met een dito financiering. In ruim twintig jaar zijn door inzet van vele vrijwilligers, onderzoekers en andere partijen grote delen ingevoerd voor het merendeel van de gewesten. Het gaat daarbij om basisbestanden, die via publiekviewers ook voor eenvoudige vragen benaderd kunnen worden. Tot dusver beslaat het systeem ongeveer drie vijfde deel van Nederland. Het streven is uiteraard om het nationaal helemaal dekkend te krijgen. Omwille juist van het nationaal belang is het project in 2019 door de Fryske Akademy overgedragen aan het KNAW Humanities Cluster te Amsterdam. In de loop van de tijd blijkt de stapsgewijze provinciale aanpak, op basis van bescheiden en wisselende financieringsvormen, op verschillende punten tot onvolkomenheden en ongewenste diversiteit te hebben geleid. De KNAW spant zich nu in, gesteund door de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, om de data en het platform duurzaam, en goed functionerend maken, zodat het tot een consistente nationale infrastructuur uit te bouwen is. Bedoeling is daarbij ook dat alle Nederlandse kadastrale kaarten (minuutplans) gegeorefereerd voor iedere onderzoeker beschikbaar komen, via een partnerschap met Allmaps.

Op 12 november zullen medewerkers van het HUC/KNAW een toelichting geven op dit opwerkingstraject en een voorlopige stand van zaken opmaken. Daarnaast zullen enkele landbouwhistorici vertellen hoe zij tot dusver gebruik van het 1832-materiaal hebben gemaakt en welke gebruikswensen ze voor verder onderzoek hebben.

- Programma (werktitels)

Rombert Stapel en Thomas Vermaut: *HisGIS.nl. anno 2025. Herontwikkeling van de data en diensten en plannen voor de toekomst.*

Wietse Karst en Kasper Veldhuis: *De ontsluiting van de tariefinformatie per gemeente: lokalisering, digitalisering, en verwerking van de Tabellen 5 (classificatie grondeigendommen) en 5bis (onzuivere opbrengst van de oogsten).*

Juliette Staudt, *Het belang van het oudste kadaster voor de studie van de boven en horige erven van de graaf van Gelre in de IJsselvallei en de Achterboek.*

Jan Huiting, *Landbouw en bodemdaling 1200-1800: HisGIS, pacht, tienden en gewassen.*

Merijn Knibbe, *Hooiland-investeerdere op Ameland in 1832.*

Berco Hoegen, *HisGIS en het onderzoek naar de griendcultuur in Utrecht en de Vijfheerenlanden.*

Inschrijving: deze is vrij. **Belangstellenden kunnen zich tevoren opgeven bij het secretariaat van het IISG (via event@iisg.nl).**

Pim Kooij-prijs 2025

Inzendingen voor de **Pim Kooij-prijs 2025** kunnen tot en met 31 december 2025 opgestuurd worden naar de secretaris van de VLG.

Website van de VLG

De Nieuwsbrief verschijnt met grote tussenpozen. Voor het actuele nieuws en attenderingen kunt u het best de website bezoeken: www.landbouwgeschiedenis.nl. Alles wat uiteindelijk in de nieuwsbrieven terechtkomt, wordt daar eerder geplaatst. Bovendien bevat de website ook meer informatie over de geschiedenis van onze vereniging, alsmede belangrijke documenten als de statuten.

Berichten van andere relevante verenigingen/ organisaties

Food and Agricultural History Network

The Food and Agricultural History Network is a network for (especially young) researchers in this field, who present and discuss their own work as well as that from other scholars and new books. It is established a few years ago by Amber Strickwold (UU) and Anna Teijeiro (VU)

- Network meeting / Book discussion Niek Koning Food Security, Agricultural Policies and Economic Growth. Long-term Dynamics in the Past, Present and Future. London and New York: Routledge. Utrecht at Janskerkhof 23, room 0.17; October 6, 15:30-17:00.

The book is already a modern classic on long term agricultural history, agrarian policies and global agrarian development. Using a political-economic approach supplemented with insights from human ecology, this volume analyzes the long-term dynamics of food security and economic growth. The book begins by discussing the nature of preindustrial food crises and the changes that have occurred since the 19th century with the ascent of technical science and the fossil fuel revolution. It explains how these changes improved living standards but that the realization of this improvement was usually dependent on government support for smallholder modernization.

The author (Niek Koning (emeritus Wageningen University; Centre for Sustainable Development and Food Security)) sets out how the evolution of food security in different regions has been influenced by farm policy choices and how these choices were shaped by local societal characteristics, international relations and changing configurations in metropolitan countries. Separate chapters are devoted to the interaction of this evolution with debates on food security and economic growth and with

international economic policies. The final chapters highlight the new challenges for global food security that will arise as traditional sources of biomass production and the more easily extractable reserves of fossil biomass become depleted or can no longer be used. Overall, the book emphasizes the inadequacy of current explanations with regard to these challenges. It explores what is needed to ensure a sustainable future and calls for a rethinking of these issues; a necessary reflection in today's unstable global political situation.

For a review of the book, see here: https://antonschuurman.eu/wp-content/uploads/2025/01/RHA76_WEB_resenasNiekKoning.pdf.

- Other meetings are not yet scheduled but will take place in November and December. Watch the website.

ICAG-seminaries

De ICAG-seminaries worden (meestal) georganiseerd als online webinars. Na inschrijving krijg je de nodige instructies toegestuurd.

Ben je geïnteresseerd maar kan je niet deelnemen? De seminars worden integraal opgenomen en kunnen herbekeken worden.

Houd ook hiervoor onze website in gaten.

- 3 Oktober 2025

Centrum Agrarische Geschiedenis (CAG) en Kenniscentrum Immaterieel Erfgoed Nederland. Contactdag Water & Land. Antwerpen, 3 oktober 2025.

In dit internationale project brachten CAG en KIEN in kaart hoe lokale erfgoedpraktijken bijdragen aan duurzame oplossingen in tijden van klimaatverandering. Denk aan kennis over haagleiden, traditionele waterbeheertechnieken of ecologisch landschapsbeheer.

- BLIJF OP DE HOOGTE

Schrijf je in op de ICAG-nieuwsbrief om uitnodigingen te ontvangen voor de ICAG-seminaries.
INSCHRIJVEN

Nieuws vanuit het wetenschapsgebied

Bijeenkomsten / Symposia / Congressen

- Toekomst voor Natuur Live – Home. 22 september 2025 Bijeenkomst georganiseerd door WUR en De Vlinderstichting in Wageningen. We leven in onzekere tijden: droogte, overstromingen, biodiversiteitsverlies. Als je goed kijkt, vind je tegelijkertijd overal om je heen ook verhalen die hoop geven. Verhalen kunnen indruk maken, verbinden, verandering teweegbrengen. Ze bepalen hoe we de geschiedenis zien – en de toekomst. Toch is het vertellen van die verhalen vaak lastig. Want hoe breng je een verhaal dat inspireert zónder als naïef gezien te worden? Hoe laat je ruimte voor complexiteit zonder de urgentie te verliezen? En hoe dragen die verhalen bij aan een sterkere natuur?
- Cursus Agrarisch erfgoed. Diverse locaties. 23 september 2025-16 oktober 2025. **Waarom deze cursus?** Leer hoe je agrarisch erfgoed meeneemt in transitieopgaven; Maak kennis met en leer van de praktijk van de agrarische eigenaar; Ontwikkel agrarisch erfgoedbeleid dat past bij je eigen gemeente of provincie.
- Water Pasts & Futures: (In)securing water in times of drought. VU Amsterdam, 30 september 2025, 13.00-17.00. Organised by VU projects Coping with Drought and PerfectSTORM, in collaboration with the Amsterdam Sustainability Institute (ASI) and the Drought in the Anthropocene network (DitA)! How have societies coped with historical droughts, and what lessons can they offer for securing water in the face of climate extremes today?
- Workshop Digitalisering en registratie van roerend agrarisch erfgoed. Data: 2 oktober 2025, 8 oktober; 20 november. Van schop tot plaggenzeis en van hooihark tot dorsmachine: historische landbouwgereedschappen vertellen het verhaal van het boerenleven, vakmanschap, innovatie en traditie. Verspreid door Nederland staan streekmusea, boerderijen, schuren en erven met bijzondere objecten die iets vertellen over het Nederlandse en regionale landbouwverleden. Veel van deze collecties zijn echter in slechte staat, versnipperd en niet geregistreerd, waardoor kennis en verhalen verloren dreigen te gaan. Daarom organiseren Erfgoedhuis Zuid-Holland, Erfgoed Gelderland en Museumfederatie Fryslan vanuit het Netwerk Landbouwcollecties dit najaar gratis workshops over het registreren en digitaliseren van historische landbouwcollecties
- Centrum Agrarische Geschiedenis (CAG) en Kenniscentrum Immaterieel Erfgoed Nederland. Contactdag Water & Land. Antwerpen, 3 oktober 2025. In dit internationale project brachten CAG en KIEN in kaart hoe lokale erfgoedpraktijken bijdragen aan duurzame oplossingen in tijden van klimaatverandering. Denk aan kennis over haagleiden, traditionele waterbeheertechnieken of ecologisch landschapsbeheer.
- **Dag van het Historisch Cultuurlandschap**. Oude graslanden met ondiepe greppels in Friesland. 17 Oktober 2025, 19.00-17.00. Dbieb in de Blokhuispoort, Blokhuisplein 40 Leeuwarden.
- Platform Erfgoed van techniek, arbeid en zorg – Netwerkdag roerend agrarisch erfgoed. 22 Oktober 2025, 13.30-17.00. Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed (RCE), Smallepad 5, Amersfoort. Op de netwerkdag informeren we u graag over een nieuwe termenlijst voor roerend agrarisch erfgoed die als hulpmiddel kan dienen voor collectieregistratie. Ook is er nieuws over de voormalige collectie historische landbouwtechniek van de Universiteit van Wageningen.

- Maakbare boeren en boerinnen? Landbouw en platteland in Gelderland tijdens de wederopbouwjaren. Georganiseerd door de Vereniging Gelre, vrijdag 31 oktober 2025, 12.30-1700 uur, Wageningen: gebouw Impulse (gebouwnummer 115) op de campus van **Wageningen** University & Research. **Sprekers** zijn Sophie Elpers, over de wederopbouw van boerderijen, Peter Veer, over landbouwvoorlichtingsfilms, Jeanne van Poppel, over professor Visser en het landbouwhuishoudonderwijs, en Piet van Cruyningen, over de lange-termijn gevolgen.

Evenementen/Tentoonstellingen

Op de website zijn de links opgenomen naar voor onze vereniging relevante musea. Mocht u leden willen wijzen op een evenement/tentoonstelling, mail dan naar anton@antonschuurman.eu met het verzoek een bericht op de website van de VLG te zetten.

Tentoonstellingen staat in volgorde van de sluitingsdatum

Op 17 mei openen wij de deuren van onze gloednieuwe expositie *'De wereld van het Friese paard'*.

Tentoonstelling Coöperaties je vindt ze overal. Cera-gebouw, Muntstraat 1, 3000 Leuven. In deze expo van Cera en CAG ontdek je hoe mensen zich vroeger én vandaag verenigen om samen te ondernemen en maatschappelijke uitdagingen aan te pakken.

Grensverlegger Van Houten – Wereldmerk chocolade uit Weesp. Museum Weesp. Museum Weesp brengt dit succesverhaal in beeld met prachtige kleurrijke affiches, bonbondozen en nog veel meer objecten, vaak vormgegeven door toonaangevende kunstenaars. Met Catalogus. Zie ook het verhaal over chocola: productie en consumptie.

Berichten

Twée NWO-Veni beurzen voor landbouw en milieu gerelateerd historisch onderzoek

Plagen, Parasieten en Plantages: een soortspecifieke analyse van gekreoliseerde tropische landbouwwetenschap in het Nederlandse koloniale rijk (1880s-1970s)

Dr. L.R.C. Schulte Nordholt, (v), Universiteit Leiden Dit onderzoek bestudeert hoe dierlijke ‘plagen’ de landbouwwetenschap op koloniale plantages beïnvloedden, met een focus op Nederlands-Indië en Suriname. Het onderzoek “kenniscreeolisatie,” het samensmelten van Europese en inheemse methoden om plagen zoals mieren en ratten te bestrijden. Het project analyseert hoe koloniale wetenschappers lokale plaagbestrijdingstechnieken aanpasten en integreerden in de landbouwwetenschap, ondanks dat ze deze vaak afwezen als inferieur. Met gebruik van koloniale bronnen, mondelinge geschiedenis en life-science onderzoek volgt het de ontwikkeling van plaagbeheer van koloniale plantages tot moderne technieken zoals geïntegreerde plaagbestrijding. Door mens-dier-plant-interacties te onderzoeken biedt het nieuwe inzichten in koloniale wetenschap, landbouwpraktijken en milieukennis.

Between field and fora: Non-Western gatekeepers in international environmental policymaking (1960s–1980s)

Dr. Simone Schleper, (v), Maastricht University. Dit project onderzoekt hoe natuurbeschermers uit Azië, Latijns-Amerika, Afrika en Oost-Europa fungeerden als belangrijke intermediairs tussen lokale gemeenschappen en internationale organisaties zoals de VN. Door hun vaak over het hoofd geziene rol te bestuderen, draagt het project bij aan zowel historisch begrip als aan de huidige discussies over het integreren van inheemse kennis in milieubeleid.

Recente promoties

Lena Walschap (KU Leuven, 26 August 2025). De titel van haar boek is: *All is fish that comes to the net. Peasant fishing on the English South Coast in the turbulent late Middle Ages*. Promotoren zijn: Professor Maïka De Keyzer (KU Leuven) en Professor Tim Soens (University of Antwerp).

Dániel Moerman (VU Amsterdam, 11 September 2025). De titel van zijn boek is: *A hydrosocial history of drought and societal resilience in the cities of Deventer and Zutphen, 1500-1900*. Promotoren zijn: Professor Petra van Dam (VU Amsterdam), Dr Milja van Tielhof (Huygens Institute), en Dr Bob Pierik (VU Amsterdam).

Master thesis

Elfrink, Thijs. *Knowledge and Potato Blight: Historicizing Expertise in the Dutch Nineteenth Century*. Universiteit Utrecht, 2024. Begeleiders zijn dr Robert-Jan Wille en dr Pim Huijnen. Digitaal beschikbaar.

Apparaat voor een “Groene Geschiedenis”

Het apparaat is met name gericht op de Nederlandse en Belgische geschiedenis vanaf de prehistorie tot nu van landbouw, flora en fauna, platteland, landschap, landelijke architectuur, voedsel, gebruik en beheer van natuurlijke hulpbronnen, duurzaamheid. Kortom: groene geschiedenis. Aandacht voor andere geografische gebieden is er vooral voor achtergrond, betere duiding, en genereren van ideeën.

Nieuwe publicaties

Nederland en België

Handboek ruimtelijke planning in Nederland

Nederland is door mensen gemaakt. Steden, polders, het landschap en zelfs natuurgebieden zijn duidelijk door de mens gevormd. De planmatige inrichting van het land is even uniek als beroemd.

Dit boek beschrijft de intrigerende geschiedenis van de ruimtelijke ordening in Nederland, vanaf de late Middeleeuwen tot nu. Waar komt die sterke neiging tot regulering en planning vandaan? Kwam die veelheid aan plannen altijd samen? Of maakten planners en stedenbouwkundigen soms ook fouten?

Van de Amsterdamse grachtengordel tot het snelwegennet en de Noordoostpolder: Nederland wordt voortdurend opnieuw opgebouwd en vernieuwd. Het land is nooit af. Dit geheel

geactualiseerde boek geeft inzicht in de cultuur en ontwikkeling van de stedelijke en regionale planning in Nederland. Het is een onmisbaar studieboek voor planners, stedenbouwkundigen, geografen, bestuurders en praktijkmensen.

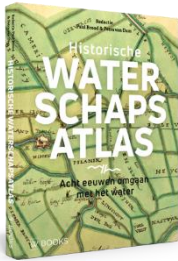
Dit boek is de Engelse vertaling van de Nederlandse editie verschenen bij dezelfde uitgever.

Daarover stond in Rooijlijn [deze recensie](#).

de Klerk, Len, en Riet van der Woude. *Ruimtelijke Ordening. Geschiedenis Van De Stedelijke En Regionale Planning in Nederland, 1200-Nu*. Rotterdam: Nai 010, 2021.

de Klerk, Len, and Riet van der Woude. *Spatial Planning in the Netherlands. History of a Self-Made Land, 1200-Present*. Rotterdam: NAI 010, 2025. 69.95 euro

Atlas Waterschapsgeschiedenis

De Historische waterschapsatlas vertelt het fascinerende verhaal van het waterschap door de eeuwen heen. Van de ontginning van een eindeloos veenmoeras in het noorden en westen van ons land tot de waterschapswet van 1992, van overstromingen tot dijkbouw, van heemraden en zijlvesten tot vrouwelijke dijkgraven. Wat is er Nederlandser dan het waterschap? In een land waar zo veel water is en waar zo veel belangen spelen, is georganiseerd waterbeheer cruciaal.

De roem die Nederland in de wereld geniet om zijn deskundigheid op waterstaatsterrein is gebaseerd op de prestaties in de jaren tussen 1000 en 1600. In het brede gebied achter de duinen en langs de kusten slagen de bewoners erin om de bodemdaling tot staan te brengen en de afwatering te verbeteren. De kleine gemeenschappen zorgen zelf voor afwatering en bescherming tegen het water. Wanneer blijkt dat deze schaal toch wat te klein wordt, is samenwerking de oplossing. De vormen van samenwerking krijgen per streek variërende namen (watering, hoogheemraadschap, zijl vestenij), maar uiteindelijk – overigens pas in de negentiende eeuw – blijft de term ‘waterschap’ over.

Brood, Paul, en Petra J. E. M. van Dam. *Historische Waterschapsatlas*. W books, 2025. 39.95 euro.

Van veearts naar dierenarts. Geschiedenis van diergeneeskunde in Nederland

In de tweede helft van de twintigste eeuw veranderde de traditionele veearts in een veelzijdige dierenarts. Dit rijk geïllustreerde boek biedt via verrassende en persoonlijke verhalen een uniek beeld van de veranderingen binnen de Nederlandse veterinaire wereld en de relatie tussen dierenartsen en hun patiënten. Op basis van circa 120 gesprekken met dierenartsen uit de periode 1950-1985 wordt duidelijk hoe sociaaleconomische, politieke en technologische veranderingen het beroep beïnvloedden. De nadruk verschoof van veehouderij naar bredere diergezondheid, volksgezondheid en dierenwelzijn. De zorg voor ezelschapsdieren, sport- en recreatiepaarden nam sterk toe.

Tegelijkertijd groeide het aantal studenten diergeneeskunde, waaronder steeds meer vrouwen. Dit is een vervolg op het in 2007 uitgegeven boek *‘Tussen Boer en Burger’*. Dat boek ging over ‘De diergeneeskunde in Nederland en de overzeese gebiedsdelen 1925-1950’. Het nieuwe boek *‘Van Veeartsenij naar Diergeneeskunde’* wordt gepresenteerd op de Najaarsbijeenkomst van het VHG op woensdag 5 november 2025. VHG-leden ontvangen daarover op een later tijdstip nader bericht.

U kunt een exemplaar van deze mooie opvolger van *Tussen Boer en Burger* reserveren via onze website www.veterinaryhistory.nl.

Koolmees, Peter, Paul Knijff, Arie Plaisier, Jaap Klinkers, and Koos Verhoeff. *Van Veeartsenij Naar Diergeneeskunde. De Nederlandse Dierenarts in Een Veranderende Samenleving, 1950-1985*. Zutphen: Walburg Pers, 2025.

Nederlands bestuur tijdens de Tweede Wereldoorlog

Mei 1940. Nog voor het Nederlandse leger zich overgeeft, stappen alle ministers op een torpedobootjager richting Engeland. Op de valreep overhandigen ze de sleutels van het land aan de hoogste ambtenaren van de tien departementen: de secretarissen-generaal. 'Pas goed op het land en als het te gortig wordt moet je aftreden,' luidt hun laatste instructie.

Wat doen de tien topambtenaren vervolgens? Hoe reageren ze op de eerste fases van de Jodenvervolgving, op het inperken van de rechtsstaat? Schoorvoetend kiezen ze voor meewerken. Loyaliteit zit zo diep in het ambtelijk DNA dat reflectie weinig kans krijgt. Dóórgaan is de regel. Om het Nederlandse overheidsapparaat te beschermen, de werkgelegenheid, de voedselvoorziening. En vooral: om de NSB de

wind uit de zeilen te nemen. In *De tien van Den Haag* zitten we bij de mannen aan de vergadertafel. We volgen hun privégesprekken en leven mee met hun meest persoonlijke worstelingen. Stap voor stap laten ze zich door de bezetter het moeras in lokken. De druk is groot: slechts drie secretarissen-generaal blijven de hele bezettingsperiode aan. Als de regering in mei 1945 terugkeert, is de balans al opgemaakt. De blijvers moeten weg, de anderen kunnen terugkeren op hun post. Maar is dat wel terecht?

Het boek is genomineerd voor de *Shortlist Libris Geschiedenis Prijs 2025*. Wat de landbouw betreft is de nadruk op de secretaris generaal misleidend, want de belangrijkste man was niet Hans Max Hirschfeld, maar de directeur-generaal Stefan Louwes. Daarvoor kan men natuurlijk *Voedsel en honger in oorlogstijd, 1940-1945* door Gerard Trienekens lezen. En vergeet niet de mooie biografie over Louwes' rechterhand Dien Hoetink door Hans van Kamp, verschenen in de (eerste) *Historia Agriculturae* reeks getiteld: *'Bij benadering'. Biografie van een landbouw-juriste in crisis- en oorlogstijd*.

Steinmetz, Stephan. *De Tien Van Den Haag. Topambtenaren Tijdens De Bezetting*. Boom, 2025. 24,90 euro'.

Het huis van de belangrijkste Nederlandse landbouwvoorman uit het laatste kwart van de negentiende eeuw: mr C.J. Sickesz

De Cloese had in de eerste eeuwen een belangrijke regionale functie als havezate, daarna als buitenplaats in een landgoed. Er woonden families van Gelderse en Friese adel en het was lange tijd eigendom van mr. C.J. Sickesz, politicus, landbouwdeskundige en de eerste watergraaf van het Waterschap van de Berkel. Ook diende het kasteel als klooster en vervolgens als politieschool. Het vertrek van deze school bracht nieuwe perspectieven voor het behoud van deze historische havezate. Vier auteurs ontrafelen in dit boek de turbulente geschiedenis van De Cloese. Dat doen ze aan de hand van eeuwenoude archiefstukken, bijzondere familiegeschiedenissen en historisch onderzoek.

Ter Braak, Eddy, CeesJan Frank, Wilma Nijenhuis-ten Arve, and John Töpfer. *De Cloese. Havezate Aan De Berkel*. Utrecht: Matrijs, 2018. 24.95 euro.

Een persoonlijke geschiedenis van een stukje platteland

Vlak bij de Kwade Hoek op Goeree ligt het erf van Rolf Roos. Een halve hectare in een poldertje vlak achter de zeereep, een plek waar allerlei natuur neerstreek ondanks of dankzij mensenhanden. *Erf* is een reis over erf en omgeving in woord en beeld, inclusief twee eeuwen voorgeschiedenis. De moestuin, kas, bloemrijk weilandje, vijver, botanisch tuintje, mediterrane voortuin, boomgaard – heeft natuur het hier voor het zeggen? En wat is natuur eigenlijk? Met tekeningen door schilder/tekenaar Dirck Nab en vele foto's.

Roos, Rolf. *Erf*. Natuurmedia, 2025. 24, 50 euro.

Hans Elerie en het Nationaal Park De Drentsche Aa.

Toen ik in 1983 aantrad als provinciaal historicus van Drenthe werd ik al spoedig lid van de Werkgemeenschap voor Regionale en Lokale Geschiedenis van de SHO, Stichting voor Historisch Onderzoek, onderdeel van ZWO (Zuiver Wetenschappelijk Onderzoek), later NWO. Die werkgemeenschap stond de bezielende leiding van Marietje van Winter, hoogleraar in Utrecht. Zij had daar ook aanpalende vakgebieden bij betrokken zoals de historische geografie en het archiefwezen. Professor Guus Borger en ook iemand als Han Voskuil, volkskundige van het Meertens Instituut (lees Het Bureau) maakten er deel van uit. Mensen die een beurs wilden aanvragen bij ZWO konden hun conceptvoorstel aan de werkgemeenschap voorleggen en eventueel hun voordeel doen met de opmerkingen en suggesties.

De historische geografie was toen binnen het eigen vakgebied wat in het verdomhoekje geraakt. Leerstoelen werden opgeheven, medewerkers niet vervangen. Feitelijk was het op zeker moment alleen nog Jelle Vervloet die het historisch-geografisch fakkeltje brandende hield met een paar medewerkers, binnen het verband van de Stiboka (Stichting voor Bodemkartering) in Wageningen. Hij moest het hebben van opdrachtonderzoek voor overheden en aanverwante instellingen. Toen de WUR werd gevormd werd Vervloet bijzonder hoogleraar en verzorgde hij onder andere colleges bij de afdeling Agrarische Geschiedenis (bij Van de Woude en Kooij). Vier belangrijke dissertaties kwamen uit zijn groep. Chris de Bont (Holland), Hans Renes (Limburg) en Theo Spek (Drenthe). De vierde was (buitenpromovendus) Hans Elerie in 1998 met een studie over Zuidwest-Drenthe. Elerie kwam uit de stal van H.J. Keuning in Groningen. In zijn boek (*Weerbarstig land*) introduceert hij het begrip historische-ecologie waarbij fysisch-geografische en landschappelijke kenmerken gekoppeld worden aan intensief bronnenonderzoek in archieven. Wat dat betreft is hij zeer schatplichtig aan Jan Bieleman. Dezelfde bronnen die Jan gebruikte voor zijn onderzoek op provinciale niveau past Hans met veel detail toe op een lokale schaal, met meer aandacht voor de handelende boer zelf en de omgang met diens specifieke landschappelijke omstandigheden. Dit type onderzoek zou in 2015 uitmonden in de monumentale Landschapsbiografie van de Drentsche Aa, waarvan hij samen met Theo Spek (sinds 2010 hoogleraar landschapsgeschiedenis aan de RUG) aan de basis stond en waaraan dertig wetenschappers uit allerlei disciplines een bijdrage leverden. Na 2015, inmiddels gepensioneerd, is Elerie onverdroten doorgegaan met onderzoek, waarbij vooral het vraagstuk van de meandering van de talloze beken en strengen die de Drentsche Aa vormen zijn bijzondere belangstelling trok. Een typisch aardrijkskundig vraagstuk dat hij met zijn eigen typerende bronnenonderzoek te lijf is gegaan. Totdat zijn gezondheid verhinderde dat hij dat nog in een publicatie kon doen uitmonden. Voor een twintigtal vrienden en collega's was dat aanleiding een publicatie samen te stellen waarin het wetenschappelijke en professionele bestaan van deze veelzijdige persoonlijkheid centraal staat.

Die schetsen worden voorafgegaan door een bewerkte versie van een van de verhalen over de achtergronden van de problematiek die in het nationaal park dagelijks aan de orde is. Een mooi voorbeeld van een benadering waarin verleden, heden en toekomst samenkomen. (tekst Michiel Gerding).

Hans Elerie. *Doorgrond en uitgediept. Hans Elerie en zijn Drentsche Aa*. 2025. 60 blz. Prijs 12,50+5,25 verzendkosten. Bestellen kan geld over te maken op rekeningnummer NL66RABO030291889909 tnv JNH Elerie onder vermelding van 'Hans Elerie' en opgave van adresgegevens. Voor het ophalen, afgeven of verzenden van het boekje mail je gegevens s.v.p. naar: pjm.klinkenberg@gmail.com.

Adel, landschap en grondbezit tussen 1705-1850 in Oost-Nederland

De Bataafse Revolutie van 1795 maakte een einde aan het ambtsbekleden in de provincies Gelderland en Overijssel, zoals dat aan edellieden werd verleend door het bezit van een adellijk goed. Veel edellieden met schulden werden gedwongen hun bezittingen te verkopen, en tal van adellijke huizen werden afgebroken.

Een kleine groep welgestelde families overleefde de revolutie door de inkomsten uit hun landgoederen te vergroten. Zij wisten die landgoederen zelfs uit te breiden, met name door hun invloed aan te wenden om te pleiten voor de verdeling van de gemeengronden en door grote delen van die gronden toe te eigenen.

Zo ontstond een ware landadel, die een sterke stempel drukte op het landschap in de zandgebieden van Oost-Nederland.

Van Cruyningen, Piet. "The Transformation of Aristocratic Landownership in the Eastern Netherlands, C. 1780 – C. 1860." *TSEG* 22, no. 1 (2025): 35-63.

Overstromingen, waterbeheer en landbouwbelangen in Belgisch Limburg en Vlaams-Brabant

Dit artikel analyseert de opvattingen van experts en het politieke discours over rivierregulering, de doelstellingen daarvan en de overstromingspreventie in de landelijke Demer-Dijle stroomgebieden in de periode 1840–1880 – een tijdperk dat werd gekenmerkt door klimatologische extremen en een landbouwkundige transitie. Aan de hand van nauwkeurig onderzoek van staatsarchieven en parlementaire debatten ontrafelen we uiteenlopende meningen en belangen, en blijkt dat niet alle overstromingen als ongewenst werden beschouwd. Waar het Ministerie van Openbare Werken aanvankelijk tot doel had de waterafvoer beter te reguleren en de waterlopen te verbeteren voor de scheepvaart, gaf het later prioriteit aan landbouwbelangen. Het coherent en efficiënt beheren van rivieren bleek echter een uitdaging, omdat de bevoegdheden over rivieren verspreid waren over ministeries, provincies en gemeenten, waardoor het coördineren van rivierwerken stroomop- en stroomafwaarts bemoeilijkt werd.

Overstromingen leidden vaak tot het opstellen van nieuwe plannen, maar de uitvoering daarvan bleef veelal uit doordat de overheid met andere zorgen kampte en onvoldoende middelen beschikbaar had, terwijl parlementariërs vooral de belangen van hun kiesdistricten vooropstelden.

Lathouwers, Eline, Yves Segers, and Gert Verstraeten. "‘Par Mesure De Prudence’. Flood Prevention and River Regulation in Demer-Dijle Confluence Area (Ne Belgium), 1840s–1880s." *Rural History* 36, no. 1 (2025): 96-111.

Gendringse boeren pionieren in Noord-Brabant

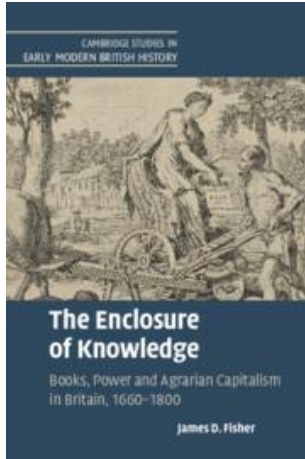
Gingen vlak na de oorlog veel boeren-migranten naar Canada en/of Zuid-Amerika, en gingen meer recent Nederlandse boeren ook in andere EU-land als Frankrijk en Duitsland boeren, en in de Oekraïne, Jan Hartjes van Oudheidkundige Vereniging Gemeente Gendringen (OVGG), Frans W. Zonneveld uit Middelbeers en Lidy Klein Holkenborg uit Wilp hebben onderzoek gedaan naar Gelderlanders (voornamelijk boeren maar in hun kielzog ook bouwvakkers en andere ambachtslui) die zich tussen 1910 en 1950 genoodzaakt zagen te migreren naar een plek waar landbouwgrond beschikbaar was. En die plek bleek Brabant te zijn!

Tot eind juni 2025 spoorden wij 1118 permanente migranten op. Daarvan zijn er 853 uit de Liemers afkomstig; dat is 76 procent. Koploper in de Liemers is Montferland met 508 permanente migranten. Daarna volgt gemeente Gendringen met 154 migranten. Van alle permanente migranten zijn er 1039 naar de Kempen gegaan; dat is 93 procent. De grootste ontvangende gemeente in de Kempen is Bladel-Hoogeloon met 321 migranten. Daarna komt Eersel-Vessem met 226 migranten. (op basis van tekst van Lydia Holkenborg)

Holkenborg, Lydia, Jan Hartjes, and Frans Zonneveld. "Gendringse Boeren Pionieren in Brabant." *De Ganzerveer*, no. 103 en 104 (2025). [Hier is de pdf van het artikel.](#)

Buitenland en algemeen

Agrarisch kapitalisme en landbouwwetenschap in het VK in vroegmoderne tijd

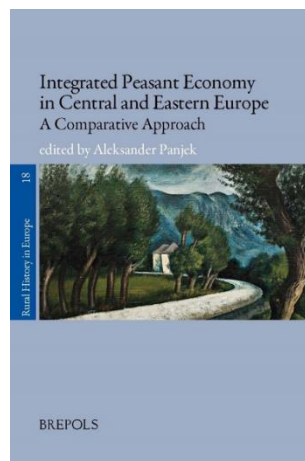
De opkomst van het agrarisch kapitalisme in Groot-Brittannië wordt meestal verteld als een verhaal over markten, land en lonen. *The Enclosure of Knowledge* laat zien dat het echter ook ging over boeken, kennis en expertise. Het betoogt dat landbouwboeken in de vroegmoderne periode een belangrijk instrument waren bij de toe-eigening van de traditionele landbouwpraktijk die in handen was van allerlei soorten landarbeiders. Het daagt het dominante verhaal van een agrarische ‘verlichting’ uit—waarbij boeken louter nuttige kennis zouden verspreiden—door te laten zien hoe gecodificeerde kennis werd gebruikt om meer bestuurlijke controle over land en arbeid te verkrijgen. De proliferatie van gedrukte boeken droeg ertoe bij dat geestelijke en lichamelijke arbeid van elkaar werden gescheiden, wat de

opkomst van sociale scheidslijnen tussen arbeiders, beheerders en landeigenaren bevorderde. Het cumulatieve effect was de geleidelijke inperking van gebruikelijke kennis. Door uiteenlopende theoretische inzichten te combineren, opent deze studie een nieuwe sociale geschiedenis van agrarische kennis en geeft zij een nieuwe impuls aan de lange termijngeschiedenis van kennis onder het kapitalisme. (Vertaald met ChatGPT)

Voor recensie door Paul Brassley zie [hier](#).

Fisher, James D. *The Enclosure of Knowledge: Books, Power and Agrarian Capitalism in Britain, 1660-1800*. Cambridge: Cambridge University Press, 2022. (aanwezig bij bibliotheek WUR)

Boeren in Centraal en Oost-Europa

Door de focus op een veelheid aan activiteiten buiten het beperkte kader van het beheer van boerderijen gericht op zelfvoorziening te richten, leggen gangbare interpretaties de nadruk op het overleven als doel van boereneconomieën en -samenlevingen. Het concept van de “geïntegreerde boereneconomie” is een nieuw begrip dat de boereneconomie beschouwt als een omvattend systeem van agrarische en niet-agrarische activiteiten. Het laat zien hoe boeren handelingsvermogen, ambities en het vermogen tonen om hun economische en sociale positie actief te veranderen en te verbeteren. Nadat dit concept met succes is toegepast voor de Alpen- en Scandinavische gebieden, wordt het in dit boek getest aan de hand van een reeks casestudies over regio’s in Midden- en Oost-Europa,

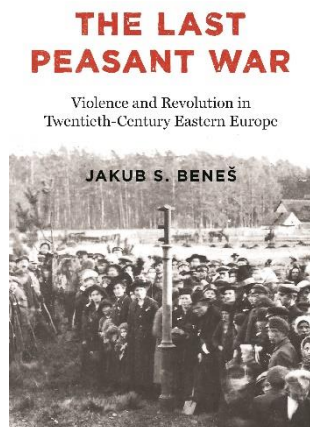
waaronder Polen, Tsjechië, Slovenië, Servië, Bosnië en Herzegovina en Oekraïne. Door onze kennis over Midden- en Oost-Europa te vergroten en de veronderstelling dat deze regio’s “anders” waren ter discussie te stellen, helpt het boek interpretatieve simplificaties en clichés te overstijgen, evenals de ondervertegenwoordiging van de “oostelijke helft” van Europa in de wetenschappelijke literatuur over plattelandsgeschiedenis. Daarom vormt dit boek een

verfrissende methodologische bijdrage en een nieuw inzicht in de Europese plattelandsgeschiedenis. (Vertaald met ChatGPT)

Een mooie, beargumenteerde recensie door James Simpson is [hier](#) te vinden. Hij wijst het concept – geïntegreerde boereneconomie af, maar prijst het boek.

Panjekj, Aleksander, ed., *Integrated Peasant Economy in Central and Eastern Europe. A Comparative Approach*. Rural History in Europe: Brepols, 2024. (aanwezig bij bibliotheek WUR)

Geschiedenis van het platteland in Oost-Europa na WWI

Toen de Eerste Wereldoorlog eindigde, kwamen dorpen in heel Midden- en Oost-Europa in opstand. Op veel plaatsen geleid door een schimmige beweging van deserteurs uit het leger, vielen boeren degenen aan die zij verantwoordelijk achtten voor de oorlogsmisdaden en de jarenlange uitbuiting: grootgrondbezitters, ambtenaren en handelaars, die vaak Joods waren. Tegelijkertijd probeerden boeren hun rurale visies van een herboren samenleving te verwezenlijken, door lokaal zelfbestuur in te stellen of te trachten invloed uit te oefenen op de nieuwe staten die ontstonden op het puin van de Oostenrijks-Hongaarse en Russische rijken.

In *The Last Peasant War* presenteert Jakub Beneš de eerste allesomvattende geschiedenis van deze dramatische en grotendeels vergeten revolutie en volgt hij de invloed ervan op de politiek in het interbellum en op het verloop van de Tweede Wereldoorlog. Deze boerenrevolutie, die zich tussen 1917 en 1921 over grote delen van het platteland tussen de Alpen en de Oeral verspreidde, had ingrijpende gevolgen, vooral onder Slavische volkeren in de voormalige gebieden van het Oostenrijks-Hongaarse Rijk. Zij maakte een ongekennde uitbreiding van de agrarische politiek in het interbellum mogelijk en bood een draaiboek voor rurale weerstand dat later opnieuw werd gebruikt om het nazi-bezettingsregime te bestrijden en om het communistische bewind in Midden-Oost-Europa uit te dagen. (Vertaald met ChatGPT)

Voor recensies zie [hier](#) (door Miguel Cabo) en [hier](#) (door Geoffrey Swain)

Beneš, Jakub S. *The Last Peasant War: Violence and Revolution in Twentieth Century Europe*. Princeton, N.J.: Princeton University Press, 2025.

Landbouw en politiek, landbouw en beleid vanaf de zeventiende eeuw in Frankrijk

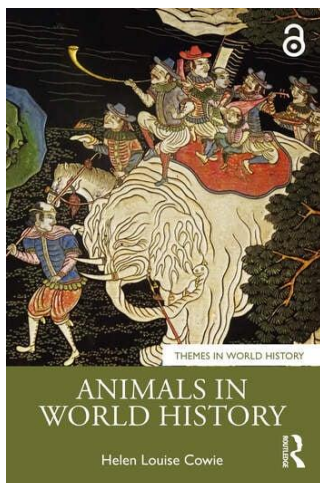

Onder de vele gedaanteverwisselingen die het Franse platteland sinds de 17e eeuw heeft doorgemaakt, is de politisering één van de meest spectaculaire. Dit themanummer brengt dat in kaart. Vrijwel alle vormen van macht komen hier aan bod: die van de staat, van de heren van het Ancien Régime, van de kerken, van de notabelen en gekozenen van de autoritaire en democratische regimes die uit de Revolutie voortkwamen, van de plattelandsgemeenschappen zelf en van de vele actoren, zowel institutioneel als informeel, die deelnemen aan de “verpolitisering” van het platteland. Deze bundel verzamelt een twintigtal bronnen – teksten en afbeeldingen – van commentaar voorzien door historici die gespecialiseerd zijn in deze vraagstukken.

Hoe organiseren en ontwikkelen zich, op de lange termijn en op verschillende schaalniveaus, de uiteenlopende vormen van overheersing over grond en mensen? Wat zijn de angsten en verwachtingen van de dorpsbewoners, hun woede en hun vormen van instemming? Hoe handelen zij, hoe informeren zij zich in rurale samenlevingen die zich leren lezen en schrijven, die gemediatiseerd raken en geïntegreerd worden in de natiestaat? Dit zijn de vragen waarop deze casestudies een antwoord trachten te geven. (Vertaald met ChatGPT)

Bourquin, Laurent, Anne de Mathan, and Édouard Lynch, eds. *Villages En Politique. Pouvoirs Et Sociétés Rurales En France (1634-Années 1970)*. Vol. 41. Parlement[S] Revue D'histoire Politique. Rennes: Presses universitaires de Rennes, 2025.

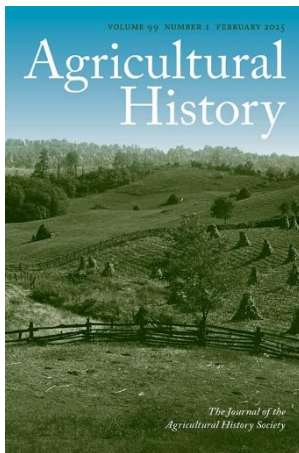
Mensen en hun omgang met dieren

Deze uitgave biedt een beknopte synthese van de relaties tussen mens en dier door de tijd heen, en schetst de verschuivende houdingen ten opzichte van dieren, van domesticatie tot heden. Het onderzoekt hoe niet-menselijke soorten de menselijke geschiedenis hebben gevormd en hoe mensen de dierenwereld hebben heringericht. Mensen hebben een lange en nauwe relatie met dieren gehad. Ze hebben dieren bejaagd, als voedsel en mode gebruikt, geëxploiteerd als energiebron, ingezet in oorlogvoering, tentoongesteld in dierentuinen en menagerieën, en bestudeerd voor wetenschappelijke doeleinden. Daarbij hebben ze de levenswijze van veel dieren ingrijpend veranderd: ze in gevangenschap gehouden, hun dieet aangepast, hun bewegingen beperkt en, door middel van selectieve fokkerij, hun lichaam hervormd. Het boek onderzoekt het gebruik van dieren voor voedsel, arbeid, gezelschap en vertoning, en volgt de opkomst van de dierenrechtenbeweging. Het beoordeelt ook hoe mensen de algehele biodiversiteit van de planeet hebben beïnvloed, door sommige diersoorten tot uitsterven te brengen en anderen toe te staan nieuwe continenten te koloniseren.

Cowie, Helen Louise. *Animals in World History*. London: Routledge, 2025.

Luchtfoto's en historisch agrarisch ruimtegebruik

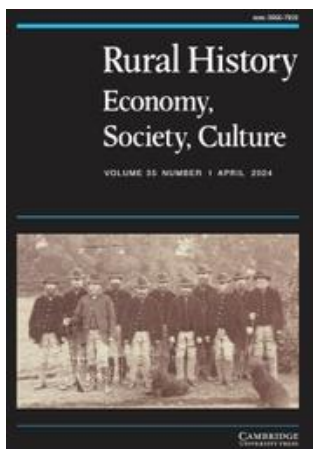

Historische luchtfoto's uit het begin van de twintigste eeuw hebben een groot interpretatief potentieel voor het begrijpen van de agrarische landschappen die zij vastleggen. Naast het opbouwen van een chronologie van de inrichting van boerderijen, kunnen historische beelden specifieke gewassen en andere agrarische activiteiten tonen, waardoor interpretaties van het historische agrarische ruimtegebruik meer nuance krijgen. Het identificeren van bepaalde gewassen en andere activiteiten vergt oefening en vaardigheid. Dit artikel presenteert een reeks basale interpretatieve hulpmiddelen om te begrijpen wat er te zien is op historische luchtfoto's van landbouwgrond. Als uitgebreid voorbeeld wordt een casus uit Lunenburg County, Virginia besproken.

PS De bibliotheek van WUR heeft een grote collectie luchtfoto's van Nederland in de WWII. (Vertaald met ChatGPT)

Callaway, Graham. "Interpreting Agricultural Activities in Historical Aerial Photographs." *Agricultural History* 99, no. 1 (2025): 77-101.

Boeren en technologische modernisering in de twintigste eeuw

Leicestershire maakte tijdens de Tweede Wereldoorlog een uitzonderlijk sterke verschuiving door van veeteelt naar gemengde akkerbouw, waarbij veranderingen in de landbouwpraktijk werden gecontroleerd en afgedwongen door het *County War Agricultural Executive Committee*. De ingrijpende bevoegdheden van dergelijke comités hebben er in recente historiografie toe geleid dat zij werden bekritiseerd als een aantasting van individuele vrijheden. Tegenstand en wrok tegenover dit beleid zouden ongetwijfeld het sterkst zijn geweest op plaatsen waar de veranderingen het meest ingrijpend waren – in Leicestershire.

Dit artikel bestudeert mondelinge getuigenissen, naast bijbehorende boerderij-enquêtes uit die periode, om een meer objectieve basis voor vergelijking te bieden. Daaruit blijkt dat de boeren van toen de negatieve historiografische karakterisering van het oorlogsbeleid niet deelden. Tegen het midden van de jaren 1950 had de landbouw in Leicestershire de 'moderne' wetenschappelijke methoden omarmd die door de comités waren geëist. De herinneringen van boeren aan het comité variëren van positief tot, in het slechtste geval, neutraal. Zij beschouwden de eisen en methoden van het comité als noodzakelijk en grotendeels volkomen redelijk. (Vertaald met ChatGPT)

Fletcher, Oliver, and John Martin. "The Inarticulate Few: Agrarian Voices During the Modernisation of Agriculture in Leicestershire 1935–1955." *Rural History* 36, no. 1 (2025): 55-71.

Agrarisch bestuur, technologische modernisering en verenigingen in Italië

Dit onderzoek reconstrueert en analyseert de rol die veeteeltverenigingen in Italië tijdens de 20e eeuw hebben gespeeld. Het artikel richt zich aanvankelijk op lokale verenigingsinitiatieven vóór de Tweede Wereldoorlog en vervolgens op nationale verenigingen, waarvan de oprichting mede afhing van het doel om de toepassing van technische innovaties te bevorderen. Hun invloed, in het bijzonder die van kunstmatige inseminatie en het invriezen van sperma, heeft sinds de jaren 1940 daadwerkelijk het productieproces in de veehouderij veranderd door genetische aanpassingen van dieren met het oog op productiviteit. Aan de hand van specifieke casestudy's (voornamelijk de Associazione Italiana Allevatori, maar ook ANAFI, ANARB en ANABIC) onderzoekt het artikel de motieven achter de oprichting van de verenigingen, de relaties met leden en overheidsinstellingen, en ten slotte de ondersteuningsstrategieën voor veehouders. (Vertaald met ChatGPT)

Dit artikel past goed bij het recent door Jordi Planas, Anton Schuurman en Yves Segers gepubliceerde boek *Agricultural Governance*, Brepols 2025.

Marigliano, Marco, and Andrea Maria Locatelli. "Cattle Breeding, Associations, and Rural Development: The Italian Case Study in the 20th Century." *Rural History* 36, no. 1 (2025): 193-209.

Video-essay

Geen nieuwe informatie

Podcast

Niet direct een podcast maar *Fryslân doc* heeft recentelijk enkele afleveringen uitgezonden over de BBB in Friesland. Zie bij NPO Start of Youtube:

<https://www.youtube.com/watch?v=HtHBigWj-hw>.

Websites

Op de site van de vereniging worden allerlei nuttige sites gelinkt:

<https://landbouwgeschiedenis.nl/links/>.

Vergeet vooral ook niet de website van de EURHO te raadplegen. Geeft zeer *up to date* informatie over landbouw-, landschaps-, en plattelandsgeschiedenis in Europa met inhoudsopgaven van tijdschriften zodra ze verschijnen: <https://www.ruralhistory.eu/>.

De lijst met verwijzingen naar websites die hieronder staan, staat ook op de website en zal met enige regelmaat worden bijgewerkt. Er worden er verwijderd en nieuwe zullen worden toegevoegd. Het betreffen aspecten van ons werkveld. Wat ze waard zijn, is aan eenieder zelf om te beoordelen. Bent u zelf een website tegengekomen, waarvan u denkt dat die mogelijk interessant is voor de VLG, aarzel dan niet die te melden.

Belang agrarisch erfgoed. Interview met Ellen Steendam, senior adviseur bij Erfgoedhuis Zuid-Holland. Musea, historische verenigingen en particuliere verzamelaars zoals boerderij-eigenaren hebben vaak een (deel)collectie landbouwgereedschappen, machines en beeldmateriaal zoals foto's. Zij hebben regelmatig vragen over het beheer en behoud van deze objecten. Waarom is dit agrarisch erfgoed zo belangrijk en welke stappen kun je zetten?

Biologielessen. Landbouw in Nederland (Vroeger en nu). De huidige Nederlandse voedselproductie is het resultaat van een grootse ontwikkeling die de landbouw de afgelopen pakweg 100 jaar heeft doorgemaakt: mechanisatie, gewasbescherming, specialisatie en intensivering hebben de productiviteit opgestuwd tot een niveau dat nergens anders in de wereld wordt gehaald.

Prehistorische boeren in Drenthe (Daalkampen). De archeologische onderzoeken hebben al veel plattegronden van huizen opgeleverd: meer dan 100 huisplattegronden waarvan ruim 50 bij de onderzoeken door RAAP. Het is in Drenthe de grootste nederzetting die we kennen uit deze periode van late bronstijd tot en met ijzertijd. Ook zijn er sporen van bijgebouwen, spiekers, afval- en voorraadkuilen tevoorschijn gekomen.

Sven Lefèvre, De gulden snede: ploegwedstrijden van vroeger tot nu. Ploegwedstrijden brengen al sinds de 19de eeuw boeren en ploegers samen, leverden wereldkampioenen op en werden een uithangbord voor techniek en vakmanschap. In dit verhaal ontdek je de fascinerende geschiedenis achter de ploegwedstrijden

Zuid-Hollandse Landgoederenzone. Hollands Buiten. Hollands Buiten is het merkcollectief waarmee tientallen landgoederen en buitenplaatsen in de provincie Zuid-Holland zichzelf bij een breed publiek onder de aandacht brengen. Deze buitens liggen verspreid op een eeuwenoude duinrug, die vanaf Hillegom in het noorden tot het Westland in het zuiden evenwijdig langs de kustlijn loopt. Ieder landgoed of buitenplaats is uniek: het zijn prachtige plekken vol verhalen die het landschap karakter geven.

Op de grens van zoet en zout: bodem in kaart gebracht. Tien jaar geleden is de bodem van de provincie Zeeland in kaart gebracht. Het doel: meer inzicht in verzilting van de bodem in de kustgebieden. Dit wordt steeds belangrijker met het oog op klimaatverandering. Nu staat een volgende grote stap gepland: van Groningen tot en met Zeeland wordt de bodem minutieus in kaart gebracht.

Ledenservice

Boekenbeurs

Geen nieuwe aanbiedingen.

Verzoek om hulp bij onderzoek

Geen nieuwe verzoeken

Over de VLG-Nieuwsbrief

De Nieuwsbrief is er voor en door de leden van de Vereniging. Aarzel niet om een bericht/bijdrage in te sturen – met name ook voor de rubrieken Forum, Nieuws (tentoonstellingen, bijeenkomsten, nieuw onderzoek), Literatuursignaliseringen, Websites. Ik ontvang ook graag informatie over promoties, master-scripties en beurzen voor “agrarisch”-onderzoek verricht aan Nederlandse en Belgische universiteiten.

De nieuwsbrief is vooral gericht op de Nederlandse en Belgische geschiedenis vanaf de prehistorie tot nu van landbouw, platteland, landschap, landelijke architectuur, voedsel, gebruik en beheer van natuurlijke hulpbronnen, ecologie, duurzaamheid. Kortom: groene geschiedenis. Aandacht voor andere geografische gebieden is er vooral voor achtergrond, betere duiding, en genereren van ideeën. We hopen met de Nieuwsbrief en de Website te laten zien dat er veel en serieus werk gebeurt op deze terreinen.

Deze nieuwsbrief bevat bijdragen van het bestuur van de VLG, Remi van Schaik, Sven Lefèvre, Hans Mol, Amber Striekwolda, Anna Teijeiro, Michiel Gerding.

Materiaal is overgenomen van openbare websites van uitgevers (met name wat betreft de signalementen), van organisaties en verenigingen. Vreemde talen zijn naar het Nederlands vertaald met behulp van ChatGPT.

Het volgende nummer is gepland voor kerstmis te verschijnen. Berichten die in het volgende nummer komen, worden tussendoor al wel op de website geplaatst. Onder aan elke webpagina staat wanneer die gewijzigd is, zodat gemakkelijk te vinden is of er wat is veranderd.

Correspondentieadres voor de Nieuwsbrief is: anton@antonschuurman.eu.